

Nagy terület – kis házakkal

Zugló előretörése folyamatban

A korlátlan építkezések földje

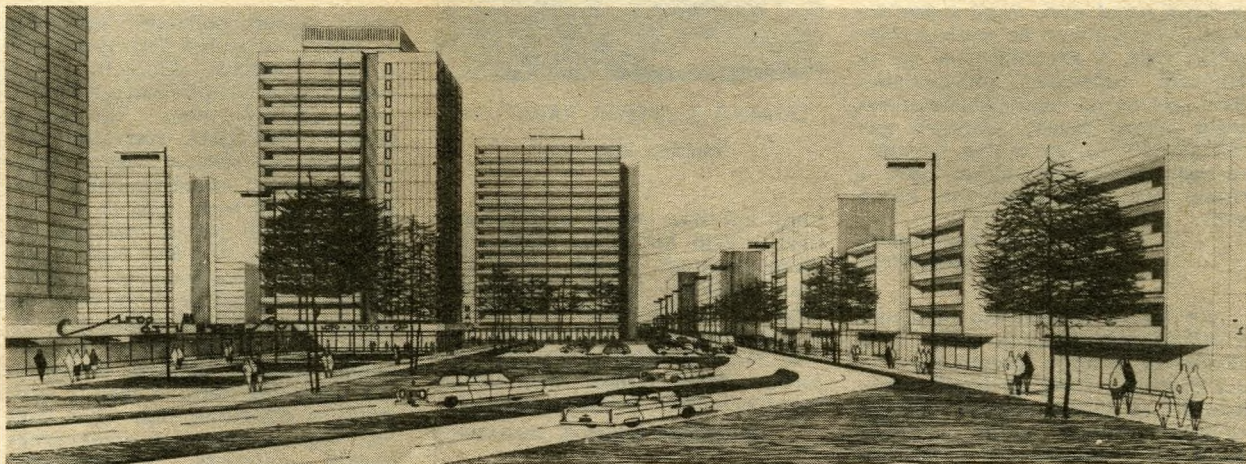
Zugló — a mai XIV. kerület — alig 34 éve vált fővárosunk önálló kerületévé. A 17,8 négyzetkilométer nagyságú terület legnagyobb része eddig az Erzsébetvároshoz tartozott, a többi a Terézvárostól és Kőbányától került át. Zuglóban a családiházak és villanegyedek mellett a századforduló idején épült körfolyosós és a 30-as évek 2–3 emeletes házai egyaránt megtalálhatók. Kisebb és közép-nagyságú üzemek, ipartelepek is vannak a kerületben.

Fél évszázaddal ezelőtt a régi VII. kerület keleti nyúlványán mezőgazdasági területek — bogárkertészek — is voltak még. Zugló nyugati oldalán a Városliget helyezkedik el, fölötte a MÁV Északi Teherpályaudvar, déli felén pedig a régi löversenyterületén a Népstadion. A Városliget és a — Népstadion építésekor lebontott — régi víztorony között, 1882-ben épült a kocsikörzöként megnevezett Stefánia út (a mai Népstadion út). Amikor a löversenypályán a Király-díjat vagy a Magyar Derbyt futották, ugyanúgy alig lehetett átjutni az egyik oldalról a másikra, mint napjainkban egy-egy jelentős sportesemény után.

Ligettel kezdődik

Zugló lakói okkal ragaszkodnak kerületükhöz. Hiszen a főváros kevés negyedének van — viszonylag a város szívében — annyi tetszet-velket üdítő létesítmény, mint a XIV. kerületnek. A városrész egyik kapuján — a Hősök terén — ott, ahol az 1896. évi ezredéves világiállítás főbejárata volt, belépünk a Városligetbe. Itt áll két kulturális jelentőségű épület: a Szépművészeti Múzeum és a Múcsarnok. Nem messze innen a városligeti tavon nyáron csónakázni, novembertől márciusig pedig vidám kocsolyázás zajlik a műjégen. Budapestnek talán legnépszerűbb intézményeit: az Állatkertet és a Vidám Parkot is ez a kerület mondhatja magáénak. A főváros legszebb és legkorszerűbb fürdőinek egyikét, a Széchenyit ugyancsak. Remélhetőleg sor kerül majd egyszer az évenként tíz napig tartó Budapesti Nemzetközi Vásár kitélepítésére a Városliget közepén elterülő, fákkal árnyékolott hatalmas tisztásairól és a Vajdahunyad vára területéről.

A Városliget helyén valamikor temető volt, majd őserdő, homok-sivatag, csatater, országgyűlések színhelye, vadaskert, füzes, erdő, ma pedig fővárosunk első — 97 hektár nagyságú — közkertje. A vidám mulatságok színhelyére menekült a lakosság a nagy árvíz idején, itt énekeltek titokban a Marseillaise-t, itt volt az első sztrájk-tanya. A ligetben az első mutatvány 1811-ben volt: Kraszkovits és emberei léggömbbel a

AZ EÖRS VEZÉR TÉRI LAKÓTELEP ALKÖZPONTJÁNAK TERVE

Martinovicsék védője volt

levegőbe emelkedtek. Még egy emlék a sok közül: egy magát megnevezni nem kívánó pesti ügyvéd (Horváth Jakab, Martinovicsék védője) sírkövére a ligetben csupán egy szót vésetett fel: „Fuit” („Volt”).

A kerület több oldaláról megközelíthető a százezres befogadóképességű — Dávid Károly tervei alapján az 1948–1953 évek között épült és rövid idő alatt világhírűvé vált — Népstadion, amelynek városképformáló jelentősége van. Hatalmas amphiteátrum-szerű lelátója a budai hegyekről élvezett külső városképben is jelentkezik.

200 ezer lakos

A felszabadulás előtt még peremkerületnek számított Zugló. Azóta olyan rohamosan fejlődött, hogy 1946-ban „még csak” 78 000 lakosa volt, ma pedig már 150 000-nél is többen laknak a kerületben. Lakásállománya 20 esztendő alatt 27 000-ről 44 000-re emelkedett. Itt épült nemcsak a fővárosnak, hanem az országnak első nagy lakótelepe is: a Kerepesi—Nagy Lajos király úti, 4952 lakással. Azóta a városkép lényegesen megváltozott az Erzsébet királyné úti, Thököly úti, Lumumba utcai, Vezér úti, Fogarasi úti, Újvidék téri és az 1968-ban befejezett, csaknem kétezer lakásos Kacsóh Pongrácz úti lakótelepek felépítésével. Legújabbban pedig a régi Kertészeti Technikum helyén büszkélkednek az Egressy téri új lakótelep házai.

A további fejlődést mozdítják elő a Kacsóh Pongrácz úti lakóteleptől északkeletre eső, most folyó csoportos társasházépítkezések, ahol a közeljövőben 1200 lakás készül el. Egyébként is itt épült a pesti kerületek közül a legtöbb társasház az elmúlt kilenc év alatt.

Külön érdemes beszélni a rákosfalvai nagyszabású lakótelep építéséről. Ennek a beruházási programja eredetileg 8434 lakás építését irányozta elő. A beépítés intenzitásának növelésével az 1965-ben készült új tervek szerint Zuglóban több mint 12 000 lakás

épült csaknem 13 000 és az épülőben levő 12 000-nél is több lakás nemcsak a kerületieknek épül, hanem a nagyobb családnak: a budapestieknek is.

Ki kell még emelnünk két olyan építkezést, amely nemcsak a kerület, hanem az egész főváros szempontjából jelentős.

A sínek fölött

Az egyik a Hungária körúti felüljáró építkezése. A Hungária körútnak, a főváros nagy érintő

felépítésére kerül sor. A nagyjából sík, csak a Rákospatak irányában enyhén lejtő terület rész a környező főútvonalak (Kerepesi, Nagy Lajos király, Szentmihályi, Keresztúri, Fehér út stb.) révén a várossal, a környező ipari területekkel és a kerület központjával is szerves kapcsolatban áll.

A felsorolt utak a területet három részre tagolják. Az egyik és egyben a legnagyobb blokk a Kerepesi, a Szentmihályi út és a Füredi utca, illetve Eörs vezér tér közötti, a másik a Füredi és a Vezér utca, illetve a Fogarasi út, valamint a Rákospatak közötti, a harmadik az, amelyre a Nagy Lajos király útja mentén épülő házak fűződnek fel. Jelenlegi beépítési módja ma már elavultnak mondható, egyébként túlnyomórészt jó állapotban levő földszintes, elsősorban egyemeletes lakóépületek vannak itt. A meglévő és részben építés alatt álló alapközművek gazdaságosan biztosítják a terület teljes közművesítését.

A lakótelep megépülése után 50 000-nél is többen laknak majd azon a területen, amely kelet felől közvetlenül csatlakozik a Nagy Lajos király úti és Kerepesi úti, máris mintegy 20 000 lakosú lakótelepekhez.

Az Eörs vezér téren új — bármelyik kerületnél jelentősebb — városrész-központ kialakítására kerül sor. Itt SZTK szakrendelő-intézet, gimnázium, 700 személyes szélesvásznú filmszínház és könyvtár is épül. Ezek az intézmények ugyanúgy, mint az eddig meg-

útvonalának lesz feladata a városi úthálózat és az autópályák közötti kapcsolat létrehozása. Ennek következtében magát a Hungária körutat városi autópályává kell átépíteni.

Az átépítés első üteme, az M—2 és M—3 autópálya csatlakozásának — egyben két vasúti felüljárónak — a megépítése részben megtörtént, 1969 végén a vasúti sínek fölött megindult a forgalom.

Hasonló jelentőségű a másik nagyszabású építkezés; a kelet-nyugati földalatti vasútvonal Eörs vezér téri végállomása és az ezzel összefüggő közlekedési csomópont. Ennek a kivitelezése is már megkezdődött 1969-ben: a metró, a BHÉV és a Budapest külső kerületeit összekötő autóbusszonalak kapnak itt közös végállomást.

Épül az 1. sz. AKÖV Mogyoródi út melletti telepe és irodaháza. Sor kerül a Limanova köz és Limanova tér rendezésére is. A Paskál-malom melletti fürdőközpont létesítését országos tervpályázat kiírása előzte meg. A strandfürdő alapkövetétele 1969. március 21-én, a Tanácsköztársaság fél évszázados évfordulóján volt.

Egy évtized sem kell már ahhoz, hogy Zugló a főváros egyik igazán belső kerülete legyen. A Thököly és Erzsébet királyné utak tengelyében épülő Újpalóta pedig az újjászülető Zugló északi folytatása lesz.

DR. BERTI BÉLA